

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за културното наследство

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 05.01.2018 г. - 05.02.2018 г. Неактивна

Номер на консултация: #3133-К

Област на политика: Архив - Култура

Тип консултация: Закон

Вносител: Министерство на културата

Тип носител: Национално

С предлаганите промени се цели преразглеждане на някои административни процедури, свързани с недвижимото културно наследство и тяхното прецизиране.

С изменение в чл. 5, ал. 1 от ЗКН чрез заличаване на думата „природни“ се преодолява констатирано към момента несъответствие със Закона за защита при бедствия (ЗЗБ). Защитата при бедствия, включително засягаща културните ценности (движими и недвижими) включва и бедствия, предизвикани и от човешка дейност, а не единствено природни бедствия съгласно определението за бедствие регламентирано с чл. 2 от ЗЗБ.

Правомощията на министъра на културата, регламентиран с чл. 14, ал. 1 от ЗКН, са преразгледани и допълнени в следните насоки:

- Предлага се въвеждането на дейността по дигитализация на културното наследство, като основна за министъра на културата функция по опазване на културното наследство. Дейността по дигитализация на културното наследство е свързана с документирането, опазването и популяризирането на културните ценности. Липсата на изричен текст в закона, регулиращ тази дейност създава затруднения в процесите на изграждане на електронни регистри и пълноценно използване на ресурсите с оглед бързото развитие на технологиите.
- Създава се нова разпоредба в чл. 14, ал. 1, т. 15 от ЗКН, свързана с основна методическа функция на министъра на културата по опазване на културното наследство – даване на разпореждане за временно съхранение на движими

културни ценности, в случаите на невъзможност за тяхното съхранение, както и при закриване на музей или обществена колекция. Цели се преодоляване на празнота в законодателството, свързана преди всичко с дейности по управление на културните ценности, осигуряващи в максимална степен тяхната защита.

- Нормативната уредба, регулираща дейността на специализираните експертни съвети е несистематизирана и разпокъсана. Дейността на специализираните експертни съвети е ключова за осъществяването на основни дейността в областта на културното наследство. Основна функция на съветите е да подпомагат административния орган при вземането на решения в хода на административни производства, свързани с предоставяне и отнемане на статут на културни ценности, изпълнение на основни функции, свързани с монументално-декоративните изкуства и даване на разрешения за извършване на теренни проучвания. Към настоящия момент законът предвижда функционирането на 5 съвета, осъществяващи описаните тук функции - Специализиран експертен съвет по изобразителни изкуства, Национален съвет за нематериално културно наследство, Специализиран експертен съвет по чл. 64, ал. 2 от ЗКН - в областта на недвижимото културно наследство, Специализиран експертен съвет по чл. 99, ал. 2 от ЗКН - в областта на движимото културно наследство и Съвет за теренни проучвания. Предлага се заседанията на съветите да се излъчват в реално време чрез интернет страницата на Министерството на културата. С предложението се цели постигане на прозрачност, публичност и достъпност до всички въпроси с голяма обществена значимост в областта на културното наследство. Осигуряването на публичност и достъпност на обществеността по посочените теми ще преодолее негативния отзвук и реакции на обществеността и на професионалните среди, по отношение на взети решения, свързани със статута или инвестиционните намеси спрямо културните ценности и в защитени територии за опазване на културното наследство.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на културата

Адрес: София, София 1000, бул. Александър Стамболийски 17

Електронна поща: delovodstvo@mc.government.bg

Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

Документи

Пакет основни документи:

[законопроект - вер. 1.0 | 05.01.2018](#)

[проект на доклад - вер. 1.0 | 05.01.2018](#)

[Становище на дирекция Модернизация на администрацията - вер. 1.0 | 05.01.2018](#)

[Частична предварителна оценка на въздействието - вер. 1.0 | 05.01.2018](#)

[Становище на Българската библиотечно-информационна асоциация, получено по ел. поща \(21 януари 2018 г.\) - вер. 1.0 | 22.01.2018](#)

[Становище на Работна група „Културно наследство“ към Камарата на архитектите в България, получено по ел. поща \(06 февруари 2018 г.\) - вер. 1.0 | 06.02.2018](#)

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 21.03.2018](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Павел Деспотов (05.02.2018 23:57)

До вносителите

Уважаеми вносителите. Обръщам се към вас за последно с молбата да отчетете интересите на всички археолози в страната. Да отчетете интересите на работещите археолози в НАИМ, в университетите, в музеите, както и на всички онези магистри по археология, които не могат да си намерят работа като археолози. Моля да се съобразите и с предложенията на Асоциацията на българските археолози, предложенията на Калин Димитров от Центъра за подводна археология, предложението на доц Петя Георгиева, както и на предложението на доц Георги Нехризов и на ралотната група към НАИМ, защото те имат своите сериозни основания. Моля също така да да приемете и предоставянето на алтернативна възможност за работа и реализация за хората магистри и доктори по археология,

които не могат да си намерят работа по своята специалност, за която вече споменах. Един закон трябва да бъде балансър между различните човешки същества в гилдията за да не се породят конфликти.

С уважение

Павел Деспотов - магистър по археология

Автор: Георги Нехризов (05.02.2018 14:34)

Предложения за промяна на ЗКН от работната група от 2016 г. - втора част

§.. Чл.79:

~~„(6) Защитени територии са и археологическите обекти, намиращи се в земните пластове, на тяхната повърхност, на сушата или под вода, като временните им граници и охранителни зони се определят с разрешението за теренно проучване.”~~

Създава се нова ал.7:

(7) До декларирането или предоставянето на статут на обектите по ал. 6 като недвижими културни ценности по реда на този закон за териториален обхват се считат:

1. в урбанизирани територии: за граници – границите на поземления имот или имотите, в които те са разположени, а за охранителна зона – непосредствено съседните имоти и тангиращите граници улици/пътища;
2. в земеделски земи и горски територии: за граници – територията, покрита от видимия на терена археологически материал към момента на идентификацията, ограничена с краен контур, а за охранителна зона – територията, заключена в контур, отдалечен на 20 м от границите им;
3. за надгробни могили – територията на 3 м от периферията на могилния насип, а за охранителна зона – територията на 10 м от границите им;
4. за селищни могили – територията на 10 м от периферията им, а за охранителна зона – територията на 20 м от границите им.
5. за обекти с архитектурни останки – територията на 10 м от най-външните видими архитектурни останки, а охранителната зона – територията на 20 м от временните им граници;
6. за обекти под вода – тази част от дъното, върху която са налични видими археологически материали към момента на идентификацията, ограничена с краен контур, а за охранителна зона – част от дъното, заключена в контур, отдалечен на 50 м от временните им граници.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 54 от 2011 г.) Когато в определени зони има данни за наличие на археологически обекти, министърът на културата може със заповед да ги обяви по реда на чл. 64 за защитени територии по смисъла на ал. 6.

(8) Предписанията за опазване на недвижимите културни ценности се определят въз основа на резултатите от предварителната, съответно заключителната оценка, анализ на въздействието от проведени намеси и на степента им на застрашеност от

антропогенни и природогеографски фактори. С предписанията за опазване се посочват допустимите намеси в НКЦ, устройството или условията за ползването на териториите в техните граници и охранителни зони с цел осигуряване на пълноценното им опазване и представяне.

(9) За опазването на единични НКЦ, разположени в териториалния обхват на групова НКЦ, не се определят охранителни зони, а се прилагат предписанията за опазване на груповата НКЦ.

Мотиви: *В разрешението за теренно археологическо проучване най-често няма локализация за цялостния археологически обект. То обхваща много малка част от обекта, когато става дума за инфраструктурни обекти, или обхваща наименование на местност, без конкретизация на площ. С предложението се сигурява териториален обхват на всички археологически обекти, на които такъв не е определен от междудевомствена комисия по реда на чл.159, ал.2. Текстът създава устройствена защита при застрашаващи от увреждане инвестиционни намерения и допринася за улесняване борбата с иманярските посегателства.*

§... В чл. 158а, ал. 1, се създава второ изречение:

„В експертната комисия се включват най-малко по един представител на: Инспектората за опазване на културното наследство, НАИМ при БАН, НИИКН, археолог от съответния регионален археологически или исторически музей, както и от общинския археологически или исторически музей, когато има такъв.“

Мотиви: *Задачите на комисията изискват познаване на обекта, както и високоекспертни познания в областта на археологията., особено в предвидените случаи на изготвяне на предварителна оценка.*

Георги Нехризов - НАИМ-БАН

Автор: Георги Нехризов (05.02.2018 14:33)

Предложения за промяна на ЗКН от работната група от 2016 г.

По настояване на колеги от работната група "Недвижими културни ценности" внасям за обсъждане още няколко предложения за ЗИД на ЗКН, приети през 2016 г.

§.... В чл. 47:

1. Т. 5 добива следното съдържание:

„5. урбанистични: обособими части от селищна територия или селищни образувания, чиито елементи, резултат от историческата стратификация на културни и природни стойности и характеристики, са пространствено свързани и могат да се разграничат топографски;“

Мотиви: *Допълване на определението, по отношение на историческите и културни стойности и характеристики, в съответствие със смисъла на този член, който*

определя недвижимите културни ценности според научната и културната област, към която се отнасят. Към момента определението се отнася единствено до пространствената обвързаност и топографска разграничимост на елементите.

2. т. 9 се заличава.

Мотиви: Определението за културен маршрут съответства на класификацията по чл.48 – според пространствената структура и териториален обхват – на групава недвижима културна ценност, тъй като се състои от повече от два обекта на недвижимото културно наследство.

§... В чл.50, ал.1, т.т.3 и 4 се изменят, както следва:

„3. "местно значение" – свързаните с културата и историята на населени места, общини или области, както и с културната идентичност на даден географски район или населено място.

4. "ансамболово значение" – поддържащите пространствените и структурните характеристики, мащаба, типологията, смисловите, естетическите и функционалните връзки в груповата ценност, към която принадлежат.,,

5. "за сведение" – самостоятелни ?????? ? ?????? ?????????????? ??????????, ??? ?????????????? ? ?????????????????? ??????????, ?????????? ? ? ?????????????? ? ?????????????? ?????????????? ??????????, ??? ?????? ? ? ??????????."

Мотиви: Прецизиране на обхвата на съответните категории:

1. **За „местно значение“** – към момента обхватът е определен само като административно деление, а следва да се вземат предвид архитектурни решения и строителни традиции, характерни за съответни географски райони, в резултат на което са възникнали определения като „старопланинска къща“, „странджанска къща“, „камчийска къща“, „черноморска къща“ и т.н.
2. **За „ансамболово значение“** – уточнения на характеристики, необходими за определяне на тази категория.
3. **За „за сведение“** – основна разлика от категорията „ансамболово значение“ е отсъствието на исторически и пространствен контекст пре категорията „за сведение“.

Автор: Павел Деспотов (05.02.2018 00:15)

Пояснение относно нпотата с археологическа насоченост в моетоПредложение за промени в членовете 150

Уважаеми вносител. според мене ще е добре да поясня какво точно визирам под израза неправителствена организация с археологическа насоченост. това са едни сдружения с нестопанска цел регистрирани по закона за юридическите лица с нестопанска цел. те са дело на хора, които се сдружават доброволно за да правят неща. включването на нпота в моето предложение ще даде шанс на млади хора, които не работят никъде по специалността си, да имат шанс да правят неща по своята специалност, както предлагам контролирани от държавата и наим именно да не

стават злоупотреби и притесненията изказани от доц Людмил Вагалински и доц Петя Георгиева да отпаднат. След като заложих в предложението си в уставите им ясно да се заложи научната им археологическа насоченост практически те се превръщат в научни неправителствени организации специализирани в областта на археологията. Не трябва да забравяме и друго нещо. Макар и в други области на науката у нас има неправителствени научни институти, които функционират на този принцип и са нпота. Така, че това, което предлагам не е незаконно. Напротив. Законно е. Все пак държавата гарантира в Конституцията свободата на развитието на науката у нас. И предлагайки на вашето внимание това предложение, аз изхождам и от един друг текст от Основния закон на страната, който казва, че всеки има право на труд и то такъв, който човек иска да работи. В своето предложение залагам и водещата централна научна и роля на НАИМ като основна институция.

Уважаеми вносител. Даването на алтернативна законова възможност на младите хора, които не могат да си намерят работа в институт или в музей, да се развиват и да правят наука в страната. Даването на шанс е според мене нещо правилно и е инвестиция в бъдещето. Предложената идея от доцент Георгиева за създаването на ново научно звено е прекрасна и аз горещо я подкрепям. Тя обаче, както каза доц. Георгиева частично решава проблема. Въпроса е в неговото трайно решаване и даването на алтернативна законова възможност за младите хора, които не могат да си намерят работа по специалността. Скопи вносител. Това, за което ви говоря е наистина важно.

С уважение

Павел Деспотов. Магистър по археология

Автор: PETYA GEORGIEVA (04.02.2018 21:20)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В НАРЕДБА № Н-00-0001 ОТ 14 ФЕВРУАРИ 2011 Г.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

В НАРЕДБА № Н-00-0001 ОТ 14 ФЕВРУАРИ 2011 Г. ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ТЕРЕННИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ В сила от 01.03.2011 г. Издадена от Министерството на културата Обнародвана в ДВ бр. 18 от 1 март 2011 г., изм. и доп. ДВ бр. 30 от 17 април 2012 г., изм. ДВ бр. 101 от 18 декември 2012 г., изм. и доп. ДВ бр. 40 от 27 май 2016 г.

От катедра "Археология", Софийски университет "Св. Климент Охридски"

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2012 г., в сила от 17.04.2012 г.) (1) Министерството на културата и НАИМ при БАН водят регистър на издадените разрешения за теренни проучвания.

(3) Научният ръководител представя копие от разрешението за теренни археологически проучвания в общината, кметството, районното управление на МВР и музея, на чиято територия се провежда теренното археологическо проучване.

Да се промени на: НАИМ изпраща служебно копие от разрешението за теренни археологически проучвания в общината, кметството, районното управление на МВР и музея, на чиято територия се провежда теренното археологическо проучване.

Мотиви за промяната: Ако целта е уведомление с цел оказване на подкрепа е по-добре това да стане служебно по пощата.

Чл. 27. Съответната секция на НАИМ при БАН обсъжда отчета и документацията и дава оценка за качеството на проведеното теренно археологическо проучване. Приемането на отчета е необходимо условие за издаване на разрешение за бъдещи проучвания.

Да се промени на: Чл. 27 (1) Комисия към съответната секция, обсъжда отчета и документацията на проведеното теренно археологическо проучване и го приема или отхвърля. Приемането на отчета е необходимо условие за издаване на разрешение за бъдещи проучвания.

(2) Комисията по ал. (1) се състои учени, хабилитирани лица или с научно звание „доктор“. В нея участват:

1. трима представители на съответната секция към НАИМ-БАН,
2. двама представители на висшите училища, в структурата на които има катедри по археология,
3. двама археолози от държавните и общинските музеи в страната.

(3) Съставът на комисиите се назначава от Съвета за теренни проучвания по предложение на съответните органи и организации, представени в него.

(4) Задължителните изисквания към отчета и документацията, както и критериите за тяхната оценка, се публикуват на сайта на НАИМ при БАН.

(5) В обсъждането на отчета и документацията участват и присъстващите на заседанието учени и специалисти, всеки от които има право да се запознае и с представената документация.

(6) За непредадени в срок или отхвърлени от комисиите за поправки отчети се назначава втора дата за представяне в рамките на 30 дни от първата.

Мотиви за промяната: В сега съществуващия текст оценката е поверена на съответната секция на НАИМ при БАН, чиито членове имат различни научни степени и звания. Така, при възникнали спорни ситуации, на практика се създава възможност т. нар. *методически контрол* да се осъществява от специалисти, които не са

завършили третата степен на обучение (доктор). И в момента оценката се прави от комисии, назначени със заповед на директора на НАИМ, по предложения на ръководителите на секции, макар да не е упоменато в нормативните документи. Случвало се е някои от действащите сега комисии към отделните секции да са упрекувани, че злоупотребяват с властта си. Ето защо е необходимо в тях да присъстват учени от различни институции, които са не по-малко компетентни методически. Това ще спомогне за безпристрастността и обективността на решенията.

В същата връзка е необходимо да има ясни публично обявени и подробно представени правила за работата на комисиите, за изискванията към документацията и за критериите, по които се оценява отчета.

Доц. Петя Георгиева

Ръководител на катедра "Археология", Софийски университет "Св. Климент Охридски"

Автор: Калин Димитров (04.02.2018 20:57)

Предложения за промяна в ЗКН относно статута и дейността на Център за подводна археология

Предлаганите промени в ЗКН относно Центъра за подводна археология целят укрепването му и понататъшно развитие като специализирана институция в областта на опазването, изследването и представянето пред обществото на подводното културно наследство на Република България. Промените са мотивирани от виждането, че в акваторията на Република България е запазено разнообразно и с непознато от другаде по света степен на съхраненост подводно културно наследство, което има нужда от специална грижа от страна държавата.

Това културно наследство крие в себе си голям потенциал за подпомагане икономическото развитие на страната ни чрез специфичен принос в развитието на туризма.

1. Предлагам се **Център за подводна археология** да се преименува на **Национален център за подводна археология**. За това е необходима промяна. Необходима е промяна в чл. 21, ал. 1, ал. 2; чл. 22; чл. 23; чл. 59, ал. 1; чл. 62 ал. 3; чл. 64, ал. 2; чл. 149, ал. 3 чрез добавяне на думата **Национален**.

Мотиви:

Мястото, функциите и задачите на Центъра по подводна археология са подробно описани в чл. 21, чл. 22, чл. 23, чл. 59, чл. 62, чл. 64 и чл. 149. Прегледът на тези функции, както и практиката на прилагане на ЗКН показват, че ЦПА изпълнява функцията на национална специализирана институция, подпомагаща Министъра на културата в цялостната грижа за подводното културно наследство на Република България.

ЦПА понастоящем има и функцията на **национален** компетентен орган по смисъла на чл. 22 от Конвенцията на ЮНЕСКО за Опазване на подводното културно наследство (ратифицирана със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 10 септември 2003 г. - ДВ, бр. 84 от 2003 г. , в сила от 2 януари 2009 г., обн. от МК в ДВ., бр. 16 от 26 Февруари 2010 г.).

Имайки предвид посоченото по-горе, е добре този характер на ЦПА да се отрази и в названието на държавния културен институт, което да стане **Национален център за подводна археология**. Макар и наглед формална тази промяна ще облекчи работата ни и ще предотврати ред недоразумения и неразбирания, с които често се сблъскваме.

2. Предлагам в чл. 21, ал. 1 да се добави текст, който посочва начина на управление на финансите на Центъра като изрично посочи, че това става чрез прилагане на система на делегиран бюджет. Чл. 21, ал. да добие следния вид: "**Чл. 21.** (1) Центърът за подводна археология е държавен културен институт в областта на опазване на подводното археологическо наследство на Република България, който прилага система на делегиран бюджет."

Мотиви: Предложението отразява начина на финансиране, прилаган от 2016 година.

3. Предлагам в чл. 22 да се допълни дейността на на Центъра за подводна археология, като изрично се наблегне на изследователската дейност и се създаде възможност за развитие на фонд и експозиция на Центъра.

Чл. 22 да добие следната редакция: "

Чл. 22. Центърът за подводна археология:

1. подпомага министъра на културата при упражняването на неговите правомощия по провеждане на държавната политика в областта на опазването на културното наследство под вода;
2. координира дейностите, свързани с управлението и изследването на подводното археологическо наследство;
3. поддържа регистър на подводните културни ценности.

Нова т. 4: издирва , изучава, идентифицира, опазва и представя културни ценности, открити под вода с познавателна, образователна и естетическа цел.

Нова т. 5: създава, развива и поддържа обществена колекция от подводни културни ценности по реда на чл. 109а."

Мотиви:

Добавянето на допълнителните дейности чрез т. 4 и т. 5 отразява по-пълно дейността на ЦПА, като акцентира на изследователската дейност на институцията. Новата т. 5 позволява ЦПА да се развие и като специализирана институция, която да представя самостоятелно пред обществото резултатите от работата си. Също така предложението позволява ЦПА да има легален собствен музеен фонд. Последното е в

съзвучие с идеите за развитие на морски музей, свързан с подводните археологически проучвания.

д-р Калин Димитров, директор ЦПА

Автор: Владимир Славчев (03.02.2018 00:51)

Извинение

Съжалявам за дублирането на коментарите си!

Автор: Владимир Славчев (03.02.2018 00:49)

Предложение за промяна на чл. 151 от ЗКН

Уважаеми вносителю,

Уважаеми колеги,

Във връзка с предишните промени на Закона и НАРЕДБА № Н-00-0001 за извършване на теренни археологически проучвания, предлагам следната промяна в текста на чл. 151 (промените са почернени):

Чл. 151. (1) Разрешение за извършване на теренни проучвания се издава въз основа на заявление от лице по чл. 150, ал. 1. **Наличието на изискванията на члц 150, ал. 1 се установяват за лицето от Съвета за теренни проучвания по служебен път.**

(2) За провеждане на археологическо издирване към заявлението се прилагат:

1. документи, удостоверяващи наличието на изискванията на чл. 150, ал. 1; - **отпада, като т. 2 и т. 3 стават съответно т. 1 и т. 2.**

Следващите алинеи на чл. 151 остават без промяна.

Мотиви:

1. Така се осмисля създаването на Регистъра на лицата, които отговарят на изискванията на чл. 150, ал. 1, т. 1 и 2 на ЗКН, воден от Министерство на културата по силата на чл. 17в от НАРЕДБА № Н-00-0001 за извършване на теренни археологически проучвания.

2. Отпада като ненужно за всяко едно Разрешение за теренно проучване да се представят същите документи, които вече са представяни на Министерството на културата (институцията, която издава разрешенията чрез Министъра на културата).

3. Намалява се броят на представяните хартиени копия от документи, т.е. улесняват се заявителите.

3. Проверката е лесно да бъде извършена в създадения електронен регистър.

Автор: Владимир Славчев (03.02.2018 00:30)

Предложение за промяна на чл. 151 от ЗКН

Уважаеми вносители

Чл. 151. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2011 г.) (1) Разрешение за извършване на теренни проучвания се издава въз основа на заявление от лице по чл. 150, ал. 1.

(2) За провеждане на археологическо издирване към заявлението се прилагат:

1. документи, удостоверяващи наличието на изискванията на чл. 150, ал. 1;
2. работна програма за теренното проучване и документ, удостоверяващ неговото финансиране;
3. искане за използване на специални технически средства, документ за регистрацията им, както и името на лицето, което ще работи с тях, или декларация, че не се предвижда ползване на такива средства.

(3) За провеждане на археологически разкопки към заявлението се прилагат:

1. описание на обекта на проучване и обосновка;
2. документи, удостоверяващи наличието на изискванията на чл. 150, ал. 1;
3. работна програма за теренното проучване, документ, удостоверяващ неговото финансиране, както и за теренна консервация;
4. искане за използване на специални технически средства, документ за регистрацията им, както и името на лицето, което ще работи с тях, или декларация, че не се предвижда ползване на такива средства;
5. писмено съгласие на собственика, концесионера или ползвателя на имота;
6. декларация, че лицето не участва в концесия на предвидената за проучване недвижима културна ценност.

(4) Когато заявлението е за извършване на спасителни теренни проучвания, заявителят представя и мотивирано становище на регионалния инспекторат по опазване на културното наследство или на директора на съответния музей, а в случаите по чл. 160, ал. 2 се прилага и одобрен протокол от комисията по чл. 160, ал. 3.

(5) Към заявлението за издаване на разрешение за теренно проучване заявителят представя и:

1. документ за предаване на археологическите находки от предходни теренни проучвания, издадени на заявителя, в държавен, регионален или общински музей;
2. удостоверение за предадена теренна документация по чл. 153, ал. 2;
3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2016 г., в сила от 26.02.2016 г.) документ, удостоверяващ наличието на охрана на археологическия обект за времето на фактическо присъствие на проучваната територия.

Автор: Владимир Славчев (03.02.2018 00:24)

Относно Предложението на Сдружение "Български музеи"

Смятам за неправилна промяната на чл. 28, ал. 6. Мандат от 7 години е прекалено дълъг и не е случайно, че у нас единствено с такава продължителност е срокът на назначаване на главния прокурор (само конституционните съдии се назначават за по-дълго - 9 години). Пет години, както е сега, са напълно достатъчни, за да проличи способността или неспособността на едно ръководно лице. Ако то е способно и се справя добре, няма никаква пречка да спечели следващия конкурс. В крайна сметка, въвеждайки конкурсното начало, се търси обновяване и оптимално ръководство на музейната институция. Също така смятам, че комиисиите за конкурса в сегашния си вид са достатъчно компетентни, за да преценят качествата на кандидатите. Привличането в състава на трима (!) директори е излишно. Що се касае до добавянето на ал. 9 към чл. 28, също смятам за неправилно. Работодателят е този, който прекратява трудовите взаимоотношения. Министерството на културата осъществява методически контрол върху музеите и в законите не е предвидена (като на държавен орган) негова административна намеса на общинско ниво. Ако едностранното прекратяване на договора на директора от страна на общината е в разрез с трудовото законодателство, то уволненият търси правата си по силата на Кодекса на труда в съда, който е арбитър по споровете.

За неправилно смятам и последното изречение в новата алинея 10 към чл. 28:

Новият директор на съответния музей е длъжен да подпише трудов договор със заявителя и да го приеме на работа в тридневен срок от получаване на заявлението.

Ами ако се касае за научна длъжност, която се заема с конкурс? Не може новият директор да назначи автоматично стария на такава в разрез с други закони и подзаконови актове. Достатъчно е да остане първата част - че при наличието на свободно място старият директор има право да го заеме. Без това да е задължително. В крайна сметка новият директор бе трябвало да има право да избира и да назначава персонала и екипа си съобразно своите виждания, защитени пред комисията; без да му бъде налагано задължение да назначава и предшественика си.

Що се касае до промяната на чл. 35, ал. 1, предлагам текстът да се промени леко на:

Чл. 35.(1) Основни дейности на музея са: опазването, издирването, събирането, съхраняването, изучаването, представянето и популяризирането на културни ценности.

Автор: Владимир Славчев (03.02.2018 00:23)

Относно Предложението на Сдружение "Български музеи"

Смятам за неправилна промяната на чл. 28, ал. 6. Мандат от 7 години е прекалено дълъг и не е случайно, че у нас единствено с такава продължителност е срокът на назначаване на главния прокурор (само конституционните съдии се назначават за по-дълго - 9 години). Пет години, както е сега, са напълно достатъчни, за да проличи способността или неспособността на едно ръководно лице. Ако то е способно и се справя добре, няма никаква пречка да спечели следващия конкурс. В крайна сметка, въвеждайки конкурсното начало, се търси обновяване и оптимално ръководство на музейната институция. Също така смятам, че комиисиите за конкурса в сегашния си вид са достатъчно компетентни, за да преценят качествата на кандидатите. Привличането в състава на трима (!) директори е излишно. Що се касае до добавянето на ал. 9 към чл. 28, също смятам за неправилно. Работодателят е този, който прекратява трудовите взаимоотношения. Министерството на културата осъществява методически контрол върху музеите и в законите не е предвидена (като на държавен орган) негова административна намеса на общинско ниво. Ако едностранното прекратяване на договора на директора от страна на общината е в разрез с трудовото законодателство, то уволненият търси правата си по силата на Кодекса на труда в съда, който е арбитър по споровете.

За неправилно смятам и последното изречение в новата алинея 10 към чл. 28:

Новият директор на съответния музей е длъжен да подпише трудов договор със заявителя и да го приеме на работа в тридневен срок от получаване на заявлението.

Ами ако се касае за научна длъжност, която се заема с конкурс? Не може новият директор да назначи автоматично стария на такава в разрез с други закони и подзаконови актове. Достатъчно е да остане първата част - че при наличието на свободно място старият директор има право да го заеме. Без това да е задължително. В крайна сметка новият директор бе трябвало да има право да избира и да назначава персонала и екипа си съобразно своите виждания, защитени пред комисията; без да му бъде налагано задължение да назначава и предшественика си.

Що се касае до промяната на чл. 35, ал. 1, предлагам текстът да се промени леко на:

Чл. 35.(1) Основни дейности на музея са: опазването, издирването, събирането, съхраняването, изучаването, представянето и популяризирането на културни ценности.

Автор: Борис Хаджийски (02.02.2018 18:10)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ОТ СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ МУЗЕИ“ - 4

МОТИВИ: В определението за основна дейност на музея не са изредени всички основни дейности, които един музей осъществява. По тази причина предлагаме те да се изброят в закона, тъй като не може да се отдава приоритет на едни за сметка на други дейности. Музеят осъществява и оценителна дейност, но тя е последен и не

най-значим етап в процеса на идентификация на една вещь дали е движима културна ценност или не.

При осъществяване на изброените дейности музеите реализират приходи от тях. Тези приходи следва да остават в музеите и те да разполагат с тях, без да се налага да ги превъртат през сметките на общините и да минават като дофинансиране. Към настоящия момент все още има музеи, които не разполагат с приходите, които са реализирали от основните си дейности или от друга стопанска дейност, свързана с основната. Постъпленията на средствата в сметките на музеите ще гарантира 100% сигурност на тези средства и директорите ще ги управляват и разходват според необходимостта на институциите, които управляват.

Финансовите средства от дейностите, описани в чл.35, са необходими за издръжката на музеите и ще компенсират частично недостатъчното държавно и/или общинско финансиране на тези институции.

IV.Промяна на чл.96.

Да се въведе нова ал.5 на чл.96:

Чл. 96. (5) В случаите, при които музеите извършват идентификация при придобиване на вещи за собствени нужди, комисията по ал.3 има право да не съставя експертни заключения за вещите, за които е установила, че не притежават характеристики на културни ценности.

МОТИВИ:В момента музеите изпитват много сериозни затруднения с идентификацията за собствени нужди, най – вече на вещите, които комисиите по идентификация установяват, че не са културни ценности. Пример: В отделите „Най-нова история” на музеите се придобива огромен масив от брошури, флаери и други документи от местни избори - плакати, афиши и т.н. Съставя се огромно количество експертни заключения за вещи, за които комисиите категорично са установили, че не са културни ценности. Разпечатват се тонове хартия, изразходват се скъпи цветни мастила, губи се ценно време.

Нашият аргумент това допълнение да влезе в закона е, че Наредба №Н-3 от 3 декември 2009 г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности не е променяна вече 8 години, няма индикации, че ще се промени скоро и по тази причина е наложително да се предвиди регламент в ЗКН, който да улесни дейността по идентификация.

Борис Хаджийски

Председател на УС на Сдружение "Български музеи"

Автор: Борис Хаджийски (02.02.2018 18:10)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ОТ СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ МУЗЕИ“ - 3

II. Промяна на чл.29.

В чл. 29, ал.1, т. 3 да стане:

съгласувани от Министъра на културата и утвърждавани от директора на музея - за регионални и общински музеи и музеи със смесено участие;

МОТИВИ:Доста по-бързо ще се приема този документ и няма да е необходимо да се чака общинска сесия 1 или 2 месеца.

Да отпадне чл. 17, ал.2, т.4 / Свързано е с предлаганата промяна на чл.29, ал.1, т.3/.

III. Промяна на чл.35.

Чл. 35.(1) да се измени така: Основни дейности на музея са: опазването, издирването, събирането, съхраняването, проучването, представянето и популяризирането на културни ценности.

Нова ал.2 със следния текст:

Чл.35.(2) Музеят идентифицира, регистрира и оценява културни ценности, постъпващи в неговите фондове.

Алинея 3 става така:

Чл.35.(3) Музеят идентифицира, регистрира и оценява културни ценности, собственост на други юридически или физически лица, при наличието на необходимите специалисти.

Нова ал.4, която гласи:

Чл.35.(4) Музеят издава научни, научно-популярни и рекламни материали, изработва копия, реплики и предмети с търговско предназначение съгласно изискванията на този закон.

Ал.3 става ал.5.

Чл.35.(5): Музеят може да извършва и друга стопанска дейност, когато тя е свързана с основните му дейности.

Да се въведе нова алинея 6:

Чл.35.(6): Всички приходи, които музеят реализира по чл.35 остават под негово разпореждане и се изразходват за дейността му.

Автор: Борис Хаджийски (02.02.2018 18:08)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ОТ СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ МУЗЕИ“ - 2

МОТИВИ:

1. Необходимо е да се прецизира броят на членовете на комисията, как е разпределен този брой по институции и специалисти. В комисииите е необходимо да участват директори на музеи, а не просто експерти, които никога не са управлявали. По този начин ще се заложи на експертната оценка при избора на нов директор.

2.Необходимо е да се осигури възможност за по-дълъг период от време на спечелилите конкурс да развият и реализират концепциите си. Новите директори губят поне 1 година за адаптация. Конкурси на всеки 5 години и евентуални смени на директори на всеки 5 години създават стресова ситуация в музеите.

3. Вр.и.д. директори следва да отговарят на същите изисквания като директорите. В момента има вр.и.д. директори на музеи, които не отговарят на изискванията за заемане на длъжността.

4.Резонно е вр.и.д. директор да участва на конкурс след шестия месец, за да се знае той ли остава или някой друг. Този изпитателен срок е регламентиран в Кодекса на труда за всички служители и работници, с цел да се преценят техните качества. Този

срок е достатъчен да се прецени дали този временен директор може и дали самият той иска.

5. Свидетели сме на случаи на прекратяване на трудови договори преди изтичане на мандата поради неодобрение на политиката на музея от страна на кмета на общината, лични конфликти и т.н. Необходимо е кметът да съгласува действията си с комисията, която е избрала този директор, за да се избегне субективизъм при предсрочно прекратяване на трудов договор от страна на общинското ръководство.

6. Необходимо е да се даде възможност на бившите вече директори да продължат да работят в музея като специалисти, независимо че са загубили конкурс. Така музеите отново ще ползват техния опит и компетенции. Не бива да се лишават музеите от доказани специалисти. Резонен е и вариантът да се пазят техните места в съответните отдели на музея, които са заемали преди да станат директори, докато трае мандатът им на директори.

7. Предложените промени в чл.28 са крайно наложителни, защото в последните години сме свидетели на недобри практики, свързани с прекратяване на договори на директори на музеи преди изтичане на мандата им, като по този начин институциите се лишиха от добри специалисти.

Автор: Борис Хаджийски (02.02.2018 18:07)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ОТ СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ МУЗЕИ“ - 1

Уважаеми вносител на законопроекта, Сдружение „Български музеи“ предлага промени в текстове на Закона за културното наследство, които не са влезли в законопроекта.

Текстовете за промени в ЗКН са разгледани и одобрени от работната група, определена със заповед на министъра на културата през 2016 година с цел изготвяне на проект за ЗИД на ЗКН.

I. Промяна на чл.28.

Чл. 28.(6) да се измени така:

Чл.28.(6) Правоотношенията с директорите на музеи по ал. 5 възникват въз основа на конкурс за срок от 7 години. Конкурсът се провежда от комисия, назначена по реда на Кодекса на труда, в състава на която се включват трима представители на местната власт, респективно на ведомството, на което административно е подчинен музеят, един представител на Министерството на културата и трима директори на национални или регионални музеи, посочени от Министерството на културата.

Да се въведе нова ал.7.

Чл. 28.(7) За временно изпълняващ длъжността директор на национален, регионален или общински музей се назначава лице, което отговаря на критериите по чл.28, ал.5 от ЗКН.

Да се въведе нова ал.8.

Чл. 28.(8) Срокът за заемане на длъжността „директор“ от временно изпълняващото я лице не може да бъде по-дълъг от 6 месеца. По изключение, ако до изтичане на първоначалния срок не бъде завършена успешно процедура за провеждане на конкурс, срокът може да се удължи еднократно за още не повече от 6 месеца.

Да се въведе нова ал.9.

Чл. 28.(9) Едностранно прекратяване на трудово правоотношение с директор на музей по реда на чл.328, ал.1, т. 5, т. 6, т.10, т. 10а, т. 11, т. 12 или чл.330, ал.2, т.6 от Кодекса на труда се предприема само след предварително съгласуване с комисия, назначена от министъра на културата. в състав, съответстващ на предвидения в алинея шеста. Трудовото правоотношение може да бъде прекратено на тези основания, само ако комисията е гласувала за прекратяването с мнозинство две трети от всички членове.

Да се въведе нова ал.10.

Чл. 28.(10) Директорите на музеи, чиито трудови правоотношения се прекратяват вследствие на изтичане на срока на договора им, и в случай, че същите не са назначени с друг акт за временно изпълняващи длъжността „директор“ до назначаване на титуляр след конкурс, както и в случай на прекратяване на трудовите правоотношения вследствие на назначаването на нов директор, след спечелване на конкурс за „директор“, имат право да заемат друга свободна длъжност в същия музей, съответстваща на тяхното образование и квалификация, ако подадат заявление в 14 дневен срок от прекратяване на договора им за длъжността „директор“. Новият директор на съответния музей е длъжен да подпише трудов договор със заявителя и да го приеме на работа в тридневен срок от получаване на заявлението.

Автор: Аделина Филева (02.02.2018 16:31)

Такса за ползване на музейни експонати

Уважаеми вносител на законопроекта,

Предлагам да бъде създаден нов параграф относно заплащане на такса за ползване на произведение на изкуството за украса от институциите в България.

Мотивите да предложи подобно допълнение са : музеите в страната дават свои произведения на не една държавна, общинска и др. структура. Това до настоящият момент е безвъзмездно. Тези организации с усилие застраховат творбите. Обикновено музея подготвя произведенията за експониране със свои средства. Получава се на практика следното - допълнителни разходи за музея, лишаване предимно от важни и знакови творби и никакви ползи за музея.Би могло този паратраф да предвиди и участието на произведения гостуващи в чуждестранни експозиции. това е практика навсякъде по света. Разбирам, че тепърва трябва да се разработи и обсъди, но от някъде е необходимо да се започне.

Аделина Филева

директор на СГХГ

Автор: Milen Nikolov (02.02.2018 10:04)

За предложението на доц. Георгиева от 1 февруари

Относно звеното за спасителни разкопки: в момента музеите в странат са най-добре запознати с обектите на своята територия. Именно затова особено при спасителни разкопки най-често се водят разговори с музеите - тук не включвам най-големите

инфраструктурни проекти. Така че и музеите са субект при спасителните проучвания, не само НАИМ и университетите. В този смисъл е редно ако изобщо се създава такова звено, в него да влязат и представители на музеите най-малко по области.

По въпроса за това, че няма реализация на кадрите: тук бих искал да споделя, че основния мотив за незапочване на работа от страна на завършилите магистри и доктори е ниското заплащане в институциите, които извършват разкопки. Не че няма работа, просто условията не са адекватни на очакваното заплащане. И когато разкопките приключат, хората остават на заплати, които са близки до минималните. А и не е гаранция че спасителни разкопки ще има постоянно и в такива мащаби, каквито са напоследък.

Това ниско заплащане води и до друго: много от кадрите, завършващи в София например, искат да останат в София и дори отказват работа в страната. Мотивът - отново ниското заплащане, което не позволява да се поддържа нормален живот с плащане на наем и т.н.

Милен Николов

Директор на РИМ-Бургас

Автор: Павел Деспотов (02.02.2018 01:19)

Още едно пояснение към добавките на моето предложение за промени в членовете 150 и 148

Уважаеми вносител. Тук правя едно пояснение. В последните алинеи, които допълних към своето предложение за промени в член 150 се залага контрол на дейността на НПОтата с археологическо насочване от страна на държавата, за да се избегнат именно иманярството и злоупотребите.

С уважение

Павел Деспотов, магистър по археология.

Автор: Павел Деспотов (02.02.2018 01:12)

Добавки и промени в Предложение за промяна на член 150 и 148

Уважаеми вносител. предлагам тук сега някои добавки и корекции в моето Предложение за промяна на членовете 150 и 148. В предложението ми за промяна на член 150 добавям следните алинеи:

Алинея 6. Дейността на НПОтата с археологическа насоченост ще бъде контролирана от специално назначени супервайзери от Министерство на културата и

заедно с представители на НАИМ, които ще отчитат дейността на НПОтата пред Института, министерството и държавата.

Алинея 7. Всяко НПО с археологическа насоченост, отговарящо на алинея 4 е длъжно след своята регистрация в съда в едномесечен срок да подаде документи за вписване в регистъра по алинея 5 и да уведоми и НАИМ за това, че се е регистрирало и е вписано в регистъра.

Алинея 8. След като дейностите по алинея : се изпълнят Министерството на културата се задължава да назначи супервайзери и Наим да прати свои представители в едномесечен срок

В член 148 предлагам да се добави алинея 6, която да гласи: Националният археологически институт с музей се явява основна научна организация под чиито методически контрол и наблюдение се осъществяват дейностите по член 150.

В член 150 предлагам в алинея 1, точка 2 израза културна, научна или университетска институция, дейността на която е свързана с опазване на археологическото наследство, да бъде заменен с научна, университетска или неправителствена организация, строго специализирана в областта на археологията

Мотиви. Добавих алинеите в предложението ми за промяна на член 150, защото считам , че забележките, които направиха доцент Людмил Вагалински и доцент Петя Георгиева са основателни. Предложението ми за промени в алинея 1, точка 2 от член 150 го направих, защото считам, че археолога трябва да е в договорни отношения с организация строго специализирана в областта на археологията като НАИМ, университет, музей или нпо с археологически профил.. Ще дам един пример Музеят е хем научна и хем културна институция и с него археолога може да е в договорни отношения. Но културна институция е и читалището, което не е профилирано в областта на археологията. Считам, че археолога трябва да е в договорни отношения с организации строго специализирани в областта на археологията

ОТНОСНО ИДЕЯТА НА ДОЦ.ПЕТЯ ГЕОРГИЕВА ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА НОВО НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ЗВЕНО.

Уважаема госпожо Георгиева. Вашата идея е прекрасна и да но да се реализира.

С уважение:

Павел Деспотов, магистър по археология

Автор: PETYA GEORGIEVA (01.02.2018 15:26)

За направеното предложение от Павел Деспотов

Неправителствените организации са неподходящи за условията в България, където има твърде много иманяри в най-широкия смисъл на тази дума. Но това предложение повдига много важния въпрос за реализацията на специалистите археолози.

България е страна с голяма концентрация на археологически паметници и тяхното опазване, проучване и популяризация изискват адекватно голям брой специалисти. Не е случайно, че археологията е сред най-популярните университетски специалности. За съжаление работните места за археолози са твърде малко, неадекватно малко в сравнение с нуждата от археолози в страната.

Едно от местата, където това се вижда най-добре, са спасителните проучвания, и особено спасителните проучвания, които се налагат при строителство на големи обекти. Там се изисква бърза и качествена работа, за която са нужни много специалисти. Финансирането на такива проучвания позволява наемане на много работници и техника. Тъй като няма достатъчно специалисти, в екипите се включват студенти, даже такива, които отиват за втори път през живота си на разкопки. Много ценени са докторантите, които са добре обучени. Заплащането е напълно приемливо, работата интересна и някои студенти и докторанти посвещават значителна част от времето си на спасителни разкопки за сметка на основните си задължения. Набирането на екипи за такива разкопки не е съобразено с учебните програми и преподаването. Студентите губят часовете си, което определено не е много полезно за тях. Докторантите прекъсват или напълно зарязват преките си задължения. Някои от тях стават професионални нещатни *спасители* и с години се препитават с това.

От друга страна, много млади археолози — и магистри, и доктори, защитили дисертации, са без работа и разчитат да бъдат наети в някои от екипите на спасителните разкопки, за да получат някакви пари от дейност, свързана с археологията. Други просто зарязват мечтите си и търсят друго препитание, защото наемането на спасителни разкопки е временно и не решава проблемите им.

За да се реши поне частично този проблем, е необходимо е да се създаде голяма група от щатни специалисти археолози (ново научно-изследователско звено), които да се занимават само със спасителни теренни проучвания в тяхната цялост — **регистрация на обекти, разкопки, обработка на материалите и публикуване**. Те трябва да са задължително членове на научните екипи, зам. ръководители и ръководители. Тази група може да е към Министерството на културата, към НАИМ (като най-голям център за развитие на археологически проучвания), към СУ (като университет с най-добре развита специалност археология и най-много успешно защитили докторанти, които могат да бъдат включени в пост-докторантски програми). В тази група следва да се назначават млади специалисти, завършили успешно третата степен на обучение, на срочен трудов договор за една или повече години. При изтичането на периода на договора мястото се обявява с конкурс и може да бъде заето от същия или друг човек. Основен критерий за оценка при тези конкурси би следвало да бъде научната продукция. Финансирането на заплатите не би било проблем, тъй като процентът отчисления от общата сума, отделяна за разкопки по инфраструктурни проекти, би го компенсирало. Ако това е група от 30

Освен това като цяло статутът на НАИМ и неговата дейност и правомощия се уреждат от Закона за БАН, Устава на БАН и вътрешни правилници за устройство и дейността на института. Не може в друг нормативен акт, какъвто е ЗКН, да се въвеждат задължения на НАИМ, които не са съобразени и отразени в посочените актове.

На следващо място НАИМ не е държавна организация, както е посочено в предложението на г-н Деспотов. НАИМ е самостоятелно научно звено в системата на БАН.

Предложението за осигуряване на „супервайзори“ от НАИМ не съобразено нито със статута, нито с капацитета на института било то от финансов гледна точка или от гледна точка на човешки ресурси.

В обобщение, по изложените по-горе аргументи не намирам за обосновани, логични и необходими предложените на г-н Деспотов изменения и допълнения на чл. 148 и чл. 150 от ЗКН .

доц. д-р Л. Вагалински, Директор на НАИМ - БАН

адвокат Ваня Йотова

Автор: Людмил Вагалински (31.01.2018 16:46)

СТАНОВИЩЕ от НАИМ-БАН относно Предложение на Павел Деспотов за промени на чл.148 и чл.150 от ЗКН - 3

?????????
?? ?????????? ?????????????????? ????? ? ??????????
??? ??? (????-???)

???????? ?????????????? ?? ?????? ??????????, ?????????? ?? ?????????????, ?? ?????????? ?? ?? . 148
? ?? .150 ?? ???;

3. Рискове за културното наследство при включване на НПО-та в чл. 150 от ЗКН:

Към момента извършването на теренни проучвания се осъществява само от археолози в договорни отношения с държани или общински музеи, научни организации, университети. Често се налага тези държавните и общински учреждения и институции да работят в тясно сътрудническо с органите на МВР и съдебната власт в случаи на злоупотреби, престъпна дейност на иманяри, осъществявана на различни археологически обекти. **Включването на НПО-та като частноправни субекти, стоящи извън държавния апарат на управление, създава рискове от по-големи и неконтролируеми злоупотреби с културното наследство. Твърде възможно е частноправните интереси да надделяват над обществените такива.**

заобикаляне на закона и подмяна на волята на законодателя с цел обслужване на частноправни интереси.

Освен това в ЗЮЛНЦ изрично е посочено че **ЮЛНЦ нямат право да осъществяват стопанска (търговска) дейност и да разпределят печалба**. Включването на НПО-та в ЗКН и провеждането от археолози, техни членове, на теренни археологически проучвания (разкопки, издирвания и наблюдения), възложени от частноправни инвеститори (за спасителните теренни археологически проучвания), **неминуемо ще води до реализиране на търговска дейност от НПО-то. А това е несъвместимо със ЗЮЛНЦ.**

На следващо място ако допуснем, че визираните от г-н Деспотов НПО-та са ЮЛНЦ от вида на **сдружения в обществен полза, същите могат да извършват нестопанска дейност във всички сфери на обществения живот, освен ако в специален закон е предвидено друго.**

В случая ЗКН и ЗЗРК са предвидени, че само държани или общински културни, научни или университетски институти и институции могат да бъдат страна по договор с археолог, кандидатстващ за разрешително за теренно проучване. **Имайки предвид, че ЗКН и ЗЗРК са специални закони, уреждащи обществените отношения по опазване на културното наследство, в частност археологията, същите въвеждат специална правна уредба, която се ползва с приоритет над общия закон за юридическите лица с нестопанска цел. Следователно НПО-та не могат да бъдат включени в кръга на субектите, с които археолог, може да сключва договор по смисъла на чл. 150, ал.1, т.4 от ЗКН.**

Предвид горните аргументи относно невъзможността НПО-та да бъдат включени в чл. 150 от ЗКН, предложените от г-н Деспотов две нови алинеи – четвърта и пета на чл. 150 от ЗКН стават безпредметни. Няма смисъл да се обсъжда какви биха били членовете на такива НПО-та, какво ще предвижда устава им, в какви регистри ще се вписват и т.н., след като включването на НПО-та в чл. 150 от ЗКН ще бъде в противоречие с други закони.

доц. д-р Л. Вагалински, Директор на НАИМ - БАН

адвокат Ваня Йотова

Автор: Людмил Вагалински (31.01.2018 16:39)

СТАНОВИЩЕ от НАИМ-БАН относно Предложение на Павел Деспотов за промени на чл.148 и чл.150 от ЗКН - 1

СТАНОВИЩЕ

От Национален археологически музей с институт към БАН (НАИМ -БАН);

Относно Предложение на Павел Деспотов, магистър по археология, за промени на чл. 148 и чл .150 от ЗКН;

Считам, че предложените от г-н Деспотов промени имат за цел да постигнат заобикаляне на сега действащата нормативна уредба, като се създаде легална правна възможност НПО-та, в които членуват археолози, да получават разрешения за теренни проучвания и да извършват такива. Приемането на предложените промени ще постави в риск културното наследство на България и значително ще увеличи възможностите за злоупотреби в сферата на археологията. Съображенията ми за това са следните:

1. С предложените промени се заобикаля действащата нормативна уредба на чл. 3 и чл.4 от Закона за закрила и развитие на културата (ЗЗРК).

Съгласно цитираните разпоредби културните организации осъществяват дейности по създаването, разпространяването и опазването на културните ценности. **Културните организации по форма на собственост са държавни, общински, частни и със смесено участие.**

На следващо място обаче законодателят е приел, че **културни институти са държавни или общински културни организации, които се създават със специален закон или с акт на орган на изпълнителната или местната власт.**

Наред с това в чл.150, ал. 1, т. 4 от Закона за културното наследство (ЗКН) е предвидено едно от изискванията за издаване на разрешение за теренно проучване, а именно кандидатът да е в договорни отношения с **българска културна, научна или университетска институция, дейността на която е свързана с опазване на археологическото наследство. Терминът „институция“ се използва за държавни или общински субекти. Същите по смисъла на ЗЗРК попадат в обхвата на чл.4 от този закон, а именно културен институт може да бъде единствено държавен или общински.**

В тази връзка съвсем логично и правилно в т.4 на чл.150, ал.1 от ЗКН е посочено „културна, научна или университетска институция“. Това означава, че волята на законодателя е кандидатът за разрешение за теренно проучване на бъде в договорни отношения с държавна или общинска институция (а не с частноправен субект), чиято дейност е културна, научна или университетска.

доц. д-р Л. Вагалински, Директор на НАИМ - БАН

адвокат Ваня Йотова

Автор: Георги Нехризов (30.01.2018 19:09)

Предложения за промяна на ЗКН от работна група от НАИМ-БАН - втора част

III. Нова редакция на ал. 6 от чл. 79:

„(6) Защитени територии са и археологическите обекти, намиращи се в земните пластове, на тяхната повърхност, на сушата или под вода, като временните им граници се определят:

1. в урбанизирани територии – от границите на поземления имот или имотите, в които те са разположени, а за охранителна зона непосредствено съседните имоти и тангращите границите улици/пътища;
2. в земеделски земи и горски територии – територията, покрита от видимия на терена археологически материал към момента на идентификацията, ограничена с краен контур, а за охранителна зона – се определя територията, заключена в контур, отдалечен на 20 м от временните им граници;
3. за надгробни могили – територията на 3 м от периферията на моголния насип, а за охранителната зона – територията на 10 м от временните им граници;
4. за селищни могили – територията на 10 м от периферията им, а за охранителна зона – територията на 20 м от временните им граници;
5. за обекти с архитектурни останки – територията на 10 м от най-външните видими архитектурни останки, а охранителната зона – територията на 20 м от временните им граници;
6. за обекти под вода тази част от дъното, върху която са налични видими археологически материали към момента на идентификацията, ограничена с краен контур, а за охранителна зона част от дъното, заключена в контур, отдалечен на 50 м от временните им граници.“

Мотиви: Разрешението за теренно проучване най-често няма локализация за цялостния археологически обект. То обхваща много малка част от обекта, когато става дума за инфраструктурни обекти, или обхваща наименование на местност, без конкретизация на площ. С новите предложения се осигурява определен в закон временен териториален обхват за всички видове археологически обекти и това улеснява борбата с иманярските посегателства. Улесняват се и устройствените разработки (ПУП), като се избягва необходимостта за всяка единична археологическа културна ценност (особено когато не е била обект на проучване), попадаща в по-голям имот, да се свиква комисия за определяне на граници и режими.

IV. Нова редакция на ал. 1 от чл. 161:

„Чл. 161. (1) Осъществяването на инвестиционни проекти на физически и юридически лица в територии, за които има данни за наличие на археологически обекти, задължително се предхожда от издиране на археологически обекти, с което се установява дали те няма да бъдат засегнати или нарушени. На археологическите обекти, локализиращи при тези проучвания, се провеждат спасителни разкопки преди началото на строителните работи.“

Мотиви: В ЗКН няма термин „предварителни археологически проучвания“ и така формулиран изразът позволява различно тълкуване. Реално трябва да се извърши издиране на археологически обекти (ясно определено понятие в ЗКН – чл. 147, ал. 4, т. 1), за да се установи степента на застрашеност на известните и евентуално да се локализиращат неизвестни археологически обекти в определената територия.

доц. д-р Георги Нехризов, доц. д-р Бистра Божкова, гл. ас. д-р Калин Димитров

Автор: Георги Нехризов (30.01.2018 19:07)

Предложения за промяна на ЗКН от работна група от НАИМ-БАН

Уважаеми вносители на законопроекта,

Като представители на НАИМ-БАН в работната група за изготвяне на проект на ЗИД на ЗКН, назначена със заповед № РД09-171/ 31.03.2016 г. на министъра на културата, смятаме че някои от обсъдените и приети предложения през 2016 г., но не включени в новия ЗИД на ЗКН, ще допринесат за подобряване на закона и ще подпомогнат прилагането в практиката на разпоредбите му.

Предлагаме следните изменения:

I. Чл. 9 да добие следното съдържание:

„Чл. 9. Недвижимото културно наследство обхваща културни ценности, резултат от човешка дейност или от взаимодействие между човека и природата, физически и смислово трайно свързани със средата, във или за която са създадени или в която са открити.“

Мотиви: Предложеното определение изяснява в по-висока степен обхватът на съдържанието на недвижимото културно наследство.

II. В чл. 48, т. 2 да бъде променен текста на буква „е“:

„е) археологически резерват – обособима територия или част от акватория, наситена с разкрити при археологически проучвания или подлежащи на разкриване, под повърхността или наземни археологически културни ценности, включително археологически структури, нива и културни напластявания.“

Мотиви: Целта е да се прецизира текста, защото в закона ясно са разграничени дейностите издирване и разкопки (чл. 147 ал. 4). Освен това съществуващата формулировка „включително археологически нива и/или културни напластявания, разкрити при строителни дейности“ не е прецизна. Не е възможно археологически културни ценности или части от тях да бъдат включени в границите на резерват само след провеждане на строителни дейности. След случайното откриване на обекти с признаци на културни ценности винаги се извършват спасителни разкопки и това е уредено в закона (чл. 72, 160 и 161).

Автор: Мартин Христов (30.01.2018 18:04)

НЕОБХОДИМО УТОЧНЕНИЕ

Уважаеми вносители на проекта и заинтересовани потребители,

Уважаеми колеги от Сдружение „Български музеи“,

Както посочихме по-горе повтаряме предложения, които вече бяха разгледани и получиха одобрение в работна група по изготвяне на проект за ЗИД на ЗКН през 2016 г. **Необходимо е да подчертая, че текстовете по промените в чл. 28 и**

мотивите към тях бяха предложени в работна група през 2016 г. от Сдружение „Български музеи“.

Поднасям своите извинения на Сдружение „Български музеи“, че това не бе изрично посочено по-горе.

С уважение,

Р. Колева

Автор: Людмил Вагалински (30.01.2018 16:41)

СТАНОВИЩЕ относно предложение на проф. Вера Бонева З
???????? ?????????? ?? ????????????? ????????????,

??? ????????? ????? ?? ??????????????:

5.Относно аргумента на проф. Бонева, че се създават допълнителни права и задължения за лицето, избрано за директор на НАИМ – тези права и задължения са регламентирани в настоящата нормативна уредба (ЗКН и цитираната по-горе Наредба). Всеки кандидат за директор на НАИМ би следвало да се е запознал с тази правна уредба и предварително да е наясно, че ако спечели конкурса и стане директор на НАИМ ще има тези допълнителни задължения в Съвета;

6.Относно аргумента на проф. Бонева, че щом директорът на НАИМ е председател на Съвета се създават пречки и неравноправно третиране на археолозите при извършване на теренна и научна работа:

Длъжността „Председател“ на Съвета е свързана с административни и организационни функции. Председателят на съвета не взема еднолични решения. Решенията за теренната дейност се взимат на заседания на съвета като колективен орган. В момента само четирима членовете на съвета са от НАИМ и директора на НАИМ като председател, тоест общо петима души от НАИМ участват в съвета. Дори и да се приеме предложението за изменение на ЗКН и вече член на съвета да бъде и председателя на АИС –АКБ, пак представителите на НАИМ (председател и членове на съвета) ще бъдат шестима.

Теренният съвет, в състав от 14 души, взема решения с мнозинство от 2/3 от всички членове (чл. 149, ал.5 от ЗКН), тоест 2/3 от общо 14 членове. Всеки от членовете на съвета има право на един глас. Следователно представителите на НАИМ не са достатъчен брой, за да формират изискуемото мнозинство за вземане на решения от съвета. Председателят на съвета има равен глас с останалите членове, т.е. няма как да се говори за неравноправно третиране при условие, че само бот 14 души са от НАИМ.

7.Относно аргумента, че щом председателят на съвета е директорът на НАИМ, това води до ограничаване на възможностите за международна активност на археолози от други научни организации:

Не е ясно какво се има предвид под този аргумент. От една страна съгласно чл. 148, ал.3 от ЗКН министърът на културата издава разрешение за теренни проучвания в Република България, включени в международни научноизследователски проекти. Следователно участието на археолози в международни теренни проучвания не зависи от председателя на Съвета за теренни проучвания.

От друга страна, ако проф. Бонева под „международна активност“ има предвид участие в международни научни форуми и конференции, това се определя от личните и професионални качества, знания и умения на конкретния археолог. Също така това зависи и от ръководителя на организацията, в която археологът работи, и от преценката на ръководителя дали съответната организация ще участва в даден международен форум и дали конкретното лице ще бъде включено. В никакъв случай не зависи от волята, желанието и преценка на теренния съвет, още по-малко на неговия председател.

В обобщение, по изложените по-горе аргументи не намирам за обосновано, логично и необходимо предложеното на проф. Бонева изменение на чл. 149, ал.1 от ЗКН .

доцент д-р Людмил Вагалински, председател на Съвета за теренни проучвания към
Министъра на културата

адвокат Ваня Йотова

Автор: Людмил Вагалински (30.01.2018 16:39)

СТАНОВИЩЕ относно предложение на проф. Вера Бонева 2

Уважаеми приятели на българската археология,

Ето втората част на становището:

Предвид изложените аргументи по т.2.1., 2.2. и 2.3. е необосновано да се променя разпоредбата в чл. 149, ал.1 от ЗКН. Правилна е била логиката на законодателя да възложи именно на директора на НАИМ длъжността „Председател“ на теренния съвет, имайки предвид тясната връзка между работата на съвета, секциите на НАИМ, администрацията и архива на института.

3. Предвид гореизложеното приемането на предложението на проф. Бонева ще доведе **до нарушаване на стройната организация и синхрона на работа между министерството и НАИМ. Също така ще въведе ненужни административни тежести на министерството:**

3.1. Изборът на председател на Съвета, различен от директора на НАИМ, предполага **обособяване на самостоятелна администрация**, която да обслужва председателя (сега се ползва администрацията на НАИМ). Това ще доведе до **формиране на нови щатни позиции, разходи за заплащане на трудово възнаграждение, разходи**

за препращане на документи от НАИМ към министерството и обратно при администриране на заявления за издаване на теренни разрешения или архивирани на теренна документация.

3.2. Наред с гореизложеното и към настоящия момент **министерството е ангажирано с достатъчно много административни задължения, свързани с теренната дейност:**

- Съгласно чл. 23, т.2, буква а) на Устройствения правилник на МК, приет на 08.12.2014г., в специализираната администрация на министерството съществува Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“, който оказва предварителен текущ и последващ контрол за спазване изискванията на ЗКН и на издаваните въз основа на него актове, свързани с извършване на теренни и подводни археологически проучвания.

- Съгласно чл. 24, т.4, буква д) Дирекция „Културно наследство, музеи и изобразително изкуство“ води регистър на разрешенията за теренни археологически проучвания;

- Съгласно чл. 17в от Наредба Н-00-0001 от 14.02.2011 г. министерство на културата води регистър на лицата, които отговарят на изискванията на чл. 150, ал. 2 от ЗКН.

Промяната в установеното от години взаимодействие и сътрудничество между МК и НАИМ ще доведе до необоснова разрастване на щатовете в администрацията на министерството и безсмислено разходване на средства от бюджета.

4. По аргумента на проф. Бонева за дискриминация на останалите археолози, които не работят в НАИМ смятам следното:

4.1. Не е налице дискриминация, тъй като **длъжността директор на НАИМ се заема въз основа на конкурс.** Всеки може да се яви на конкурса и да бъде избран за директор и съответно като вторична позиция да стане и председател на теренния съвет. Лице, което счита, че отговаря на изискванията за председател на теренния съвет несъмнено отговаря и на изискванията за директор на НАИМ и няма пречка да се яви на конкурс и след като бъде избра за директор да стане съвмести и двете функции.

4.2. Също така видно от чл. 149, ал.1 ЗКН в състава на съвета се включват представители от всички държавни учреждения, научни и културни институции, които са ангажирани с българската археология. Членовете от НАИМ са само четирима. Следователно археолозите извън НАИМ не са дискриминирани или поставени в по-неравностойно положение. Ако даден археолог бъде излъчен за представител в съвета на научната организация, в която работи, ще има възможност да членува в съвета.

????? ?-? ?????? ??????????, ?????????? ?? ?????? ?? ?????? ?????????? ??? ?????????? ?? ??????????

?????? ???? ??????

Автор: Людмил Вагалински (30.01.2018 16:36)

СТАНОВИЩЕ относно предложение на проф. Вера Бонева - 1

Уважаеми приятели на българската археология,

Не считам за необходимо да бъде променян текстът на разпоредбата на чл. 149, ал.1 от ЗНК по следните съображения:

1. Съгласно действащата уредба на чл. 148, ал. 1 и ал.3 от ЗКН теренните проучвания на археологически ценности се извършват с разрешение на министъра на културата или оправомощено от него длъжностно лице. Също министър на културата издава разрешение за теренни проучвания в Република България, включени в международни научноизследователски проекти.

По изключение, въведено в ал. 2 на чл. 148 от ЗКН, разрешение за теренните проучвания, които са спасителни или се извършват с цел издирване на археологически обекти с недеструктивни методи, се издава от председателя на Съвета за теренни проучвания. За издаденото разрешение председателят незабавно уведомява министъра на културата.

Видно от гореизложеното законодателят е делегирал на Председателя на съвета правото в ограничен брой случаи и то изрично изброени в закона да издава разрешение за теренни проучвания. **Това за случаи, в които се изисква оперативна и бърза реакция от страна на администрацията** при разглеждане на заявленията за издаване на разрешения за теренни проучвания. Същевременно законодателят е въвел задължение на Председателя на съвета да уведомява незабавно министъра за издадени по чл. 148, ал.2 от ЗКН разрешения. **По този начин министърът има възможност за оказване на контрол по упражняване на делегираното правомощие на Председателя.**

2. На следващо място съвсем логично е председателят на съвета по теренни проучвания да бъде директорът на НАИМ -БАН по следните аргументи:

2.1. Директорът на НАИМ чрез подчинената му администрация извършва **техническата дейност по администриране** на заявленията за издаване на разрешения за теренни проучвания.

Заявленията се подават в деловодството на НАИМ. След постъпване на заявлението, ведно с приложените към него изискуеми от закона документи, на основание чл. 19, ал.2 от Наредба № Н-00-0001 от 14.02.2011 г. за извършване на теренни археологически проучвания, **съответните секции в НАИМ дават мнение по документите.**

Съгласно чл. 176, ал. 1 и ал.2 от Наредбата, след като секциите са дали мнението си, документите **се разглеждат на заседание на съвета за теренни проучвания.** Съгласно чл. 19, ал.2 от цитираната наредба **съветът взема решения въз основа**

на мненията на секциите в НАИМ.

Съветът като колективен орган взема решение/ дава експертно становище на министъра дали да се издаде или не исканото разрешение. След като заявлението е разгледано на заседанието на съвета отново администрацията на НАИМ изпраща цялата преписка към министъра на културата.

При така описаната процедура по разглеждане на заявлението и приложените към него документи за издаване на разрешение за теренно проучване е логично администрирането на документите да се осъществява от администрацията, подчинена на председателя на съвета, а именно директора на НАИМ. Именно тази администрация има капацитета да направи това, без да се налага създаването на нови административни служби с допълнително дофинансиране от страна на и без това оскъдния за култура и наука бюджет.

2.2. На следващо място логически е обосновано председател на съвета да бъде директора на НАИМ, тъй като съгласно Наредба Н-00-0001 от 14.02.2011 г. **в НАИМ се предава теренната документация и се отчитат резултатите от теренните проучвания.** Наред с това съгласно чл. 25 от наредбата **екземпляри от теренната документация задължително се съхраняват в ръководения от директора на НАИМ (лично или чрез оправомощено от него лице) научен архив на института.**

2.3. Съгласно чл. 10 от Наредба Н-00-0001 от 14.02.2011 г. **резултатите от теренните проучвания задължително се въвеждат в Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС - АКБ) , която се съхранява в НАИМ.**

????? ?-? ?????? ?????????, ?????????? ?? ?????? ?? ?????? ?????????? ?? ?????????? ?? ?????????

?????? ???? ??????

Автор: PETYA GEORGIEVA (27.01.2018 19:57)

МНЕНИЕ ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ПРОФ. ВЕРА БОНЕВА ЗА ПРОМЯНА НА чл. 149, ал. 1, т. 1 от ЗКН

Основният мотив за предложената промяна на чл. 149, ал. 1, т. 1 от ЗКН е т. нар. "еднозначна форма на непряка дискриминация на хабилитираните археолози от университетите и музеите", от което произлизат останалите други изброени несправедливости. Не мисля, че може да се говори за дискриминация, тъй като мястото за директор на НАИМ е конкурсно и всеки може да реши за себе си дали да се кандидатира, или да не се кандидатира. Обикновено няма много кандидати. В този смисъл предложената промяна е неподходяща. Както писаха други колеги, би довела до раздуване на администрацията, до промени, които съвсем не е ясно дали ще доведат до нещо добро.

Доц. Петя Георгиева

да се използват при оценяването на качеството на подготовка по съответните направления в отделните висши училища.

III. Промени в чл. 161, ал. 1:

В чл.161, ал.1 думите „предварителни археологически проучвания“ се заменят с „издирване на археологически обекти“; и думата „разкрити“ се заменя с „локализирани“.

Мотиви: Предлаганата промяна ще преодолее несъответствие с използваните в ЗКН термини. В ЗКН няма термин „предварителни археологически проучвания“; и така формулиран изразът позволява различно тълкуване. Реално трябва да се извършат издирвания (ясно определено понятие в ЗКН), за да се установи степента на застрашеност на известните и да се локализират евентуални неизвестни археологически обекти в определената територия.

Асоциация на българските археолози

Автор: Мартин Христов (25.01.2018 15:57)

Относно предложението на проф. Бонева

СТАНОВИЩЕ

от Асоциацията на българските археолози

Относно: Предложение на проф. дин В. Бонева за промяна на чл. 149, ал. 1, т. 1 от ЗКН

Направеното от проф. В. Бонева предложение за промяна на чл. 149, ал. 1, т. 1 от Закона за културното наследство (ЗКН) в частта за Председателя на Съвета за теренни проучвания не отчита редица свързани нормативни изисквания, които обуславят необходимостта председателят на Съвета за теренни проучвания да е тясно свързан с Националния археологически институт с музей към БАН (НАИМ-БАН). Трябва да подчертаем, че Съветът за теренни проучвания е колективен орган и съгласно настоящия чл. 149, ал 5 от ЗКН взема решения с мнозинство две трети от своите членове. Дори с включването на представител на Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ), съгласно направеното предложение за изменение на ЗКН, представителите на НАИМ-БАН са недостатъчни (6 от общо 14 души), за да диктуват вземането на решения.

От друга страна в НАИМ-БАН, съгласно чл. 153, ал. 2 и чл. 155 от ЗКН, се съхранява Национален архив на теренните археологически проучвания и се извършват всички дейности по АИС „АКБ“. Според чл. 27 от Наредба № Н-00-0001 за извършване на теренни археологически проучвания „съответната секция на НАИМ при БАН обсъжда отчета и документацията и дава оценка за качеството на проведеното теренно археологическо проучване. Приемането на отчета е необходимо условие за издаване на разрешение за бъдещи проучвания“. Създадената организация и концентрирането на необходимата информация облекчава административната тежест върху лицата при искане да им бъде издадено разрешение за проучване. Неслучайно именно на председателя на Съвета за теренни проучвания (и директор на НАИМ-БАН) е поверено издаването на разрешения за спасителни проучвания, включително археологическо наблюдение по чл. 161, ал. 2 от ЗКН, както и такива с

цел издирване на археологически обекти с недеструктивни методи (чл. 17 от Наредбата). Това позволява да се избегне усложнена административна процедура, неизбежна при ръководство на Съвета от външно за НАИМ-БАН лице. Преди да се обсъди направеното от проф. Бонева предложение, трябва да се помисли как ще трябва да се реорганизира останалата свързана с НАИМ-БАН дейност на Съвета за теренни проучвания и на неговия председател. Ето защо смятаме, че направеното предложение е неприемливо.

Асоциация на българските археолози

Автор: РАМ Пловдив (25.01.2018 14:17)

Становище на РАМ - Пловдив

СТАНОВИЩЕ НА РЕГИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ - ПЛОВДИВ

I. Във връзка с публикувания за обществено обсъждане „Законопроект за изменение и допълнение на Закона за културно наследство”

Считаме, че направените промени, които се обсъждат от две години, са навременни и ефективни. Предложените промени в чл. 148, ал. 2; чл. 149, ал. 1; чл. 150, ал. 1, т.3; чл. 187, ал. 4 и параграф 29 ще облекчат още повече процедурите свързани с издаването на Разрешения за спасителни ТАП и дейността на музеите в тази област.

Предлагаме промяна в текста на чл. 179, ал. 1, както следва:

„Създаването, разпространението и използването на изображения на културни ценности за лични нужди, с представителна, образователна и научна цел е свободно, с изключение на движимите културни ценности, притежаващи авторски права съгласно чл. 24 (2) от Наредба № Н-00-001/ 14.02.2011 г.”

II. Относно предложението на проф. Вера Бонева - ръководител Катедра КИН в УниБИТ (специалист по „История на българското Възраждане”)

Считаме, че съществуващата в момента структура, законова и правна рамка, свързана с издаването на Разрешения за спасителни ТАП, е работеща и ефективна за бързото и адекватно реагиране при съвременното строителство, особено в градска среда. Съществуващата структура позволява в най-кратки срокове да бъде издадено Разрешение за спасителни проучвания на обекти, попадащи в конфликтна, публична среда като болници, електропроводи, газопроводи и други подобни, при които има рискове за здравето и живота на хората.

В тази връзка отбелязвам, че само през 2017 г. в Пловдив са проучени и приети от експертни комисии 32 археологически обекта.

Не приемаме твърдението на проф. Бонева, че „... директорът на НАИМ при БАН, който е председател на Съвета за теренни проучвания, създава пречки за равнопоставено третиране на всички професионални археолози при възлагане,

осъществяване и отчитане на теренната и научна работа”. РАМ – Пловдив работи в тясно сътрудничество с ПУ „Паисий Хилендарски”, където има специалност „Археология”. Преподаватели от ПУ участват археологическите екипи като проучватели, а студентите имат достъп до музейните експозиции и фондове в процеса на обучение. Студентите често са обучават в рамките на студентски практики на археологически обекти, проучвани от специалисти на РАМ – Пловдив.

Видно от предложените текстове в „Законопроекта” – чл. 149, ал. 1, съставът на съвета за теренни проучвания се увеличава с още един член на АИС АКБ, като останалите членове на практика представляват всички институции, свързани с теренното проучване на археологическото наследство – Министерство на културата, НАИМ при БАН, Център за подводна археология, НИИКН, университети и музеи.

В същия чл. 149, ал. 3, както и в чл. 148, ал. 1 и ал. 2, е регламентирана разпоредителната и контролна функция на Министерство на културата при издаване на Разрешение за ТАП. В закона (чл. 15) ясно е дефинирана също така разпоредителната и контролна функция на Министерство на културата, както по отношение на теренните археологически проучвания, така и по отношение опазването на културните ценности чрез ГД ИОКН.

Не е ясно как хабилитиран археолог, на пример от университетите в Шумен или музея във Варна, назначен за председател на СТАП, ще осъществява дейността по издаване на Разрешенията за спасителни проучвания, особено при обектите в градска среда. С назначаването на този хабилитиран учен няма ли да се нарушат правата на останалите 30 хабилитирани учени извън НАИМ при БАН.

Не на последно място считаме, че съществуващата нормативна уредба по отношение на ТАП позволява осъществяването на адекватен, професионален и публичен контрол, осъществяван чрез годишните отчети, придружени с научната документация за тях. Както е известно на всички археолози, тя се съхранява като документален архив в НАИМ при БАН и НИИКН, както на хартиен, така и на електронен носител.

Изразеното становище на госпожа Бонева за причините относно „Недостатъчната международна активност на част от представителите на българската археологическа наука, работещи извън БАН” е неприемливо. Участието в такива форуми е въпрос на личен избор, владее на чужди езици и наличието на финансови средства. За пример ще посочим, че служителите на РАМ – Пловдив само за 2017 г. са взели участие в 5 международни и 10 национални научни форуми.

Доц. д-р Костадин Кисьов, Мая Мартинова-Кютова, Жени Танкова, Елена Божинова, София Христова, Елена Кесякова, д-р Здравка Коркутова.

25.01.2018 г.

Автор: Иван Христов (19.01.2018 15:36)

Становище на НИМ

СТАНОВИЩЕ

ОТ

НАЦИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ

ГР. СОФИЯ

София, 19.01.2018г.

**Относно: ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА
СЪВЕТА ЗА ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ, ПУБЛИКУВАН
ОТ ПРОФ. ВЕРА БОНЕВА В ПОРТАЛА ЗА
ОБЩЕСТВЕНИ ООБСЪЖДАНИЯ.**

При така формулираните мотиви е видно, че проф. Бонева има скрит мотив за ново увеличение на администрацията в МК обслужващ група от хабилитирани археолози, като се създаде цял отдел, който да обслужва един експертен съвет, чиято функция основно е издаване на становища за получаване на разрешение за теренно проучване.

Считаме, че формулировката на чл. 149 не се нуждае от изменения, тъй като:

- По този начин не се увеличава административната тежест за гражданите;
- Не следва да се разрушава една изградена в годините и работеща организация на работата на Съвета по теренни проучвания;

МОТИВИТЕ НИ ЗА СТАНОВИЩЕТО СА СЛЕДНИТЕ:

В случай, че се приеме предложението на проф. Бонева, председателят на Съветът за теренни проучвания да е **хабилитирано лице с научна специалност "Археология"**, а не **директорът на НАИМ при БАН**, то тогава:

1. Така направеното предложение за изменение на **чл. 149, ал. 1, т. 1** от проф. Бонева изисква допълнително разходи – назначение на екип, който да обслужва Председателя на Съвета за теренни проучвания – приемане на заявления, обработване, архивиране, протоколиране работата на съвета, изготвяне на експертни становища и т.н. Т.е. вместо да намали **административната тежест за физическите и юридическите лица**, както МК декларира във Формуляра за частична предварителна оценка на въздействието на ЗИД, то ще се получи обратния ефект.
2. В мотивите си за изменение на **чл. 149, ал. 1, т. 1**, проф. Бонева навежда доводи за нарушение на Закона за защита от дискриминацията, като счита че тази норма от закона представлява сама по себе си непряка дискриминация, лишаваша от правото определени хабилитирани лица с научна степен „Археология“ да заемат тази длъжност. Най-напред трябва да се отбележи, че длъжността Директор на НАИМ при БАН е конкурсна длъжност, т.е. всеки може да участва в конкурса. От тук следва, че не може да се тълкува като нарушение на ЗЗДискр **чл. 149, ал. 1, т. 1**. В допълнение следва да се посочи, проф. Бонева си противоречи, тъй като ако следваме нейната логика, то в случай, че се приеме нейното предложение, то тогава тези 31 хабилитирани лица ще бъдат по-благоприятно третирани от всички останали археолози и така направеното предложение за изменение ще представлява нарушение на ЗЗДискр.
3. По отношение на мотива, че се създават допълнителни задължения на директора на НАИМ при БАН отново следва да подчертаем, че позицията е конкурсна и в случай, че кандидатът не е запознат предварително със Закона за културното наследство и не е запознат с това си задължение, то едва ли този кандидат би бил достатъчно надежден и компетентен за да заеме за длъжността директор на НАИМ при БАН.
4. По отношение на мотива, че така формиран екипа на Съвета за теренни проучвания създава пречки за равнопоставено третиране на всички професионални археолози не е основателен, тъй като със заявлението за теренно проучване се подават редица документи и в случай, че заявлението отговаря на условията за разрешение за теренно проучване, Съветът не би могъл да даде отрицателно становище, респективно отказ от МК. И не на последно място, в закона ясно е разписано, че отказите се обжалват по реда на АПК.

Проф. д-р Иван Христов – Зам. Директор на НИМ

Адв. Катя Бачева

Автор: Вера Бонева (19.01.2018 11:24)

Относно бележката на Милен Николов по предложението ми за чл. 149, ал. 1, т. 1

Милене, благодаря за бележката ти. Опасенията, които си споделил, се отнасят до технологията на работата на Съвета за теренни проучвания. Аз не допускам кой би бил председател. Когато има прозрачна процедура на номинации, Министърът ще направи своя избор. Твоите съждения не променят принципното положение, че има дискриминация, която възможно най-скоро трябва да бъде отстранена. Използвам възможността да добавя, че този текст дискриминира и хабилитираните археолози, които са пенсионирани, но имат капацитет да работят активно.

Пак повтарям, Съветът за теренни проучвания е към Министерството на културата. Към момента Министерството изразява готовност да въведе по-добър ред и прозрачност в работата на всички експертни съвети. Има начин да се изгради и малък апарат, който да осигури независимостта на структурата. Така както се администрират другите функционални звена, ще се администрира и това. Националният съвет за нематериално наследство не е поставен под опеката на ИЕФЕМ при БАН а си работи като орган към Министерството. Не може да се допуска различен подход към еднотипни институции - особено с мотиви от оперативно-управленско естество, когато става дума за законосъобразността и кохерентността на работата на централна администрация.

проф. Вера Бонева

Автор: Павел Деспотов (18.01.2018 01:54)

Предложение за промени в членовете 150 и 148

Уважаеми вносител. Тука ще изложe своето виждане за промени и допълнения на тези два члена от закона, изразяващи се в следното:

В член 150 да се добави алинея 3 със следния текст: За всички завършили магистри по археология, които не покриват критерия за стаж, ще бъде създадена специална национална стажантска програма, която да го осигури.

Мотивите ми да предложи това са следните: Едва един процент от завършилите магистърска степен по археология успяват да покрият необходимия критерии за издаването на открит лист поради невъзможността на ръководителите на археологически проучвания да поемат толкова хора. И практически се получава, че едно 90 на сто от завършилите магистърска степен по археология практически са неспособни.

Още в този член предлагам в алинея 1, точка 2 изрази културна, научна или университетска институция, дейността на която е свързана с опазване на

археологическото наследство, да бъде заменен с културна, научна, университетска или неправителствена организация, строго специализирана в областта на археологията. Мотивът ми е следния: Няма правен термин институция. И като се употребява този горепосочен израз се създава неяснота за типа организация. не може да няма тука строго профилиране. Предлагам да се добавят и думите неправителствена организация, защото реално и чрез нпота могат да се отворят работни места за завършили археолози.

Предлагам също така в този член да бъде добавена и алинея 4 и 5, които да гласят:

Алинея 4. НПОта с археологическа насоченост се явяват организации основани от магистри по археология и членската им маса да се състои от археолози и в чиито устав е заложено проучването и опазването на археологическото наследство.

Алинея 5 . Към министерство на културата се създава регистър на НПО-тата с археологическа насоченост, които отговарят на алинея 4 от същия закон.

В член 148 предлагам да се добави алинея 6, която да гласи: Националният археологически институт с музей се явява основна държавна организация под чиито контрол и наблюдение се осъществяват дейностите по член 150 като тя се задължава да осигурява супервайзери,закачени към археологическите екипи, които да контролират научната дейност на организациите споменати в член 150.

С уважение

Павел Деспотов

Магистър по

археология

Автор: Milen Nikolov (17.01.2018 17:14)

За предложението на проф. Бонева

Вера, на пръв поглед коментара ти е логичен. Но-в момента системата е много стройна и не дава дефект, защото директора на НАИМ издава Разрешенията за спасителни проучвания в качеството си и на администратор, което е работещо. Представяш ли си един от музейните хабилитирани археолози да стане председател на теренния съвет, и да започне всеки ден да получава заявления за открити листи? Няма да има кой да подготвя разрешенията, няма деловодство, изобщо-няма такава структура, която да е готова сега да върши нещо подобно с изключение на НАИМ.

Милен Николов

Автор: Вера Бонева (15.01.2018 10:28)

Предложение за промяна на чл. 149, ал. 1, т. 1 от ЗКН

Уважаеми вносител на законопроекта,

Приемам промените, отнасящи се до специализираните съвети към Министъра на културата, като основателни и навременни. В контекста на мотивите по тази част на законопроекта мисля, че се вписва и моето предложение. Предлагам следната добавка:

§ 24а "Чл. 149, ал. 1, т. 1 от ЗКН да се измени така: "Съветът за теренни проучвания се състои от председател - **хабилитирано лице с научна специалност "Археология"**, и членове:"

Мотиви:

1. Постановката, че директорът на НАИМ при БАН по правило е ръководител на Съвета за теренни проучвания, е наследена от предходното законодателство и не отговаря на съвременната академична инфраструктура. Обвързването на двете позиции поставя Министерството на културата в положение да съобразява мандатите и кадрова политика на ведомствения си експертен съвет с кадровите решения на един от институтите на Българската академия на науките.
2. Към настоящия момент научната специалност "Археология" се развива както в посочения институт, така и в още ред научни организации, които са акредитирали съответни докторски програми, поддържат катедри и щатове на хабилитирани учени и организират теренни проучвания - Софийския университет "Свети Климент Охридски", Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий", Югозападния университет "Неофит Рилски", Пловдивския университет "Паисий Хилендарски", Новия български университет, Шуменския университет "Епископ Константин Преславски". По официални данни към момента в изброените висши училища на щатна работа са 23 хабилитирани учени със научна специалност "Археология". В българските музеи в момента работят 9 хабилитирани учени с научна специалност "Археология". В НАИМ при БАН хабилитираните учени са 34. Следователно, 31 български хабилитирани учени със специалност "Археология", които не са на щатна работа в НАИМ при БАН, нямат потенциална възможност да заемат длъжността Председател на Специализирания съвет за теренни проучвания. Представената ситуация съдържа предпоставки за нарушение на чл. 2, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация, който на всяко лице трябва да се осигури равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот.
3. Конкретният кадрови казус е еднозначна форма на непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от Закона за защита от дискриминация, тъй като определени лица (31 български хабилитирани учени извън НАИМ при БАН) търпят по-малко благоприятно третиране при заемане на една престижна професионална и обществена позиция.
4. По отношение статута на директора на НАИМ при БАН настоящата разпоредба на чл. 149, ал. 1, т. 1 създава административно-правно противоречие. Спрямо хабилитираното лице със специалност "Археология", което е кандидатствало и

избрано на длъжността директор на НАИМ при БАН, се създават права и задължения, които са извън обхвата на институцията, която ръководи и които той/тя не би могъл/ла да откаже след назначаване на директорската длъжност.

5. В качеството си на дългогодишен експерт в областта на културно-историческото наследство имам преки наблюдения, че настоящата ситуация, при която по закон директорът на НАИМ при БАН е председател на Съвета за теренни проучвания създава пречки за равнопоставено третиране на всички професионални археолози при възлагане, осъществяване и отчитане на теренната и научната им работа. Също така в колегията доминира неточно впечатление, че ключовата за развитието на националната ни култура дейност по организиране, провеждане, отчитане и популяризиране на теренните археологически проучвания се ръководи не от Министерството на културата, а от НАИМ при БАН. За представителите на висшите училища и за археолозите в музеите това неоснователно впечатление в отделни моменти изпълнява демотивираща функция. То е и една от пречките за недостатъчната международна активност на част от представителите на българската археологическа наука, работещи извън Българската академия на науките.

проф. дин Вера Бонева -

ръководител на Катедра "Културно-историческо наследство" в УниБИТ

и председател на Института за приложна музеология

История

Начало на обществената консултация - 05.01.2018

Приключване на консултацията - 05.02.2018

Справка за получените предложения - 21.03.2018

[Справка за отразяване на предложенията и становищата](#)

Окончателен акт на Министерския съвет
